cermat

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 5

C5PAD21C0T01

DIDAKTICKÝ TEST

Jméno a příjmení

Počet úloh: 28

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Základní informace k zadání zkoušky

- **Časový limit** pro řešení didaktického testu **je uveden na záznamovém archu**.
- U každé úlohy je uveden maximální počet bodů.
- Za neuvedené řešení úlohy či za nesprávné řešení úlohy jako celku **se neudělují záporné body**.
- **Odpovědi pište do záznamového archu.** Při zápisu použijte modře nebo černě píšící propisovací tužku, která píše **dostatečně silně a nepřerušovaně**. Poznámky si můžete dělat do testového sešitu, nebudou však předmětem hodnocení.
- **Nejednoznačný nebo nečitelný zápis odpovědi bude považován za chybné řešení.**

Pokyny k úlohám s nabídkou odpovědi

- U všech úloh/podúloh je **právě jedna odpověď správná**.
- Odpověď na úlohu/podúlohu zřetelně zakřížkujte v záznamovém archu podle obrázku.

	A	B	C	D
4	☐	☐	☒	☐

- Pokud budete chtít svou odpověď opravit, pečlivě zabarvěte původně zakřížkovaný čtvereček a zakřížkujte nový čtvereček. Jakýkoliv jiný způsob záznamu odpovědí a jejich oprav bude považován za nesprávnou odpověď.

	A	B	C	D
4	☒	☐	■	☐

Pokyny k úlohám bez nabídky odpovědi

- Odpovědi **pište čitelně** do vyznačených bílých polí. Povoleno je psací i tiskací písmo a číslice. Při psaní **rozlišujte velká a malá písmena**.

12

- Pokud budete chtít tuto odpověď opravit, původní odpověď přeškrtněte a novou odpověď zapište do stejného pole.
- Za chybu se považuje nesprávná (tj. i nadbytečná) nebo chybějící dílčí odpověď. Maximální dosažitelné bodové hodnocení za úlohu se sníží o započítané chyby.

TESTOVÝ SEŠIT NEOTVÍREJTE, POČKEJTE NA POKYN!

Předmětem autorských práv Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání

1 bod

1 Která z následujících vět je zapsána pravopisně správně?

A) Z krádeže pozlacené sošky podezírali neviného muže.
B) Z krádeže pozlacenné sošky podezírali neviného muže.
C) Z krádeže pozlacené sošky podezírali nevinného muže.
D) Z krádeže pozlacenné sošky podezírali nevinného muže.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 2–4

(**1**) Nad mořem lítá racek,
já stojím na molu,
jenže mám moře práce
a moře úkolů.

(**2**) Chci lovit mořský raky,
hledat loď pokladů,
objevit dávný vraky,
jenže jsem pozadu.

(**3**) Ve čtení, v psaní taky,
v počtech jsem na kuli,
nad mořem táhnou mraky,
když musím k tabuli.

(**4**) Jsem nejlepší ve třídě,
ale jen ve snění,
a když to na mě přijde,
všechno se promění.

(**5**) Nad školou lítá racek,
vzduch voní skořicí
a úča volá: Macek,
nespi mi v lavici.

(*P. Šrut, Píseň o moři*)

1 bod

2 Které z následujících tvrzení odpovídá výchozímu textu?

A) Ten, kdo v textu promlouvá, se někdy oddává snění.
B) Ten, kdo v textu promlouvá, zaspal začátek vyučování.
C) Ten, kdo v textu promlouvá, si zlepšil špatné studijní výsledky.
D) Ten, kdo v textu promlouvá, má často strach z přísné třídní učitelky.

1 bod

3 Které z následujících tvrzení o dvou slovech podtržených ve výchozím textu je pravdivé?

A) Obě tato slova jsou v textu užita v nespisovném tvaru.
B) Pouze slovo *mořský* je v textu užito v nespisovném tvaru.
C) Pouze slovo *nejlepší* je v textu užito v nespisovném tvaru.
D) Žádné z těchto slov není v textu užito v nespisovném tvaru.

1 bod

4 Které z následujících tvrzení o páté sloce výchozího textu je pravdivé?

A) První verš se rýmuje se třetím veršem, oba tyto verše jsou sedmislabičné.
B) První verš se rýmuje se třetím veršem, pouze jeden z těchto veršů je sedmislabičný.
C) První verš se rýmuje s bezprostředně následujícím veršem, oba tyto verše jsou sedmislabičné.
D) První verš se rýmuje s bezprostředně následujícím veršem, pouze jeden z těchto veršů je sedmislabičný.

max. 2 body

5 Vypište z každé z následujících vět (5.1 a 5.2) základní skladební dvojici.

(Základní skladební dvojice musí být zapsány pravopisně správně.)

5.1 Tak časté porušování dopravních předpisů se v jiných zemích určitě nevyskytuje.

5.2 Panu řediteli asi bude dost vadit ta dlouhá řada aut zaparkovaných u plotu hřiště.

---

max. 3 body

6 Přiřaďte k jednotlivým větám (6.1–6.3) odpovídající tvrzení (A–E).

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

6.1 Ten váš velký huňatý pes nám trochu nahání strach. _____

6.2 Kdysi v našem království vládl jeden velice mocný panovník. _____

6.3 Všechny obchody i restaurace musí být bohužel dva měsíce zavřené. _____

A) Žádné slovo v této větě není neohebné.

B) Pouze jedno slovo v této větě je neohebné.

C) V této větě se vyskytují celkem dvě neohebná slova.

D) V této větě se vyskytují celkem tři neohebná slova.

E) V této větě se vyskytují celkem čtyři neohebná slova.

---

1 bod

7 Která z následujících vět obsahuje pravopisnou chybu?

A) Za odměnu jsem dostala svou oblíbenou zmrzlinu.

B) Snad už se brzy zbaví těch svých protivných zlozvyků.

C) Ceny některých potravin se v uplynulém roce mírně zvýšily.

D) Odhodlaní vojáci během několika hodin své území dobili zpět.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 8–13

TEXT 1

Té noci jsem byl doma sám. **Stále** jsem musel myslet na Eliáše Glocka, tajuplného starého vetešníka, o němž mnozí lidé z Vltavína soudili, že je čaroděj a svou duši upsal ďáblu. Musím se ke Glockovi vypravit a zjistit, jestli je to pravda.

Dveře zchátralého vetešnického krámku byly otevřené. Opatrně jsem vkročil do šeré chodby a šel za světlem, vycházejícím ze sklepení. Záhy jsem se ocitl v síni s mramorovou podlahou a klenbou vykládanou drahokamy. **Uprostřed** té nádhery ležel na divanu Eliáš Glock, oblečen do hedvábného županu. Poslouchal překrásné tóny, jež vydávaly flétny a loutny sedmi líbezných otrokyň. Náhle jeho zrak spočinul na mně. Zatroubil na velký zahnutý roh a vzápětí jsem stál v jakémsi nuzném pokoji. V lenošce seděl Eliáš Glock, na sobě jako obyčejně svůj otrhaný kabát.

S úžasem jsem zvolal: „Vy jste skutečně čaroděj! **Vždycky** jsem to říkal. Můj strýc tomu ale nevěří, stejného názoru je také pan doktor Tulipus, pan radní Rubín, varhaník Brum a písař Brk, dokonce i má půvabná sestřenka Serafína. A ještě pan Gram z lékárny."

Eliáš Glock se hrůzostrašně zasmál: „Ale uvěří, až je do skla zakleji!" Opět zatroubil na kouzelný roh a vmžiku držel skleněnou láhev, v níž byli nějací pidimužíci. Vzápětí jsem poznal, že to jsou všichni ti, jež jsem zmínil. Glock mi to potvrdil: „**Tady** je máš, všechny ty pošetilce! Půjdou do světa, Davide! V láhvi procestují tři sféry: sféru vzduchu, země a vody. Musí se mnohému naučit!"

„Pane Glocku, nechte mě jít s nimi!" vyhrkl jsem.

Glock se mě dotkl ebenovou hůlkou a já jsem cítil, jak se scvrkávám. Spustil mě k ostatním a poté láhev vymrštil vzhůru do nebeského prostoru. Opsala oblouk mezi souhvězdími a pak s námi rychle padala dolů. Za chvíli už ležela na dně moře.

Vysvětlivky: vetešník – obchodník se starým opotřebovaným zbožím; divan – pohovka

(*K. Dewetter, Neuvěřitelná dobrodružství Davida Damiána, upraveno*)

TEXT 2

Když se tvoří 2. pád množného čísla podstatných jmen skloňovaných podle vzoru *žena*, odstraňuje se koncová samohláska (např. *knihy – knih*). Pokud se na konec slova dostane obtížně vyslovitelná skupina souhlásek, vkládá se mezi tyto souhlásky tzv. **vkladné *e*** (např. *bitvy – bit**e**v*).

(*CZVV*)

max. 2 body

8 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

		A	N
8.1	Eliáš Glock byl vltavínským soudem odsouzen za to, že se spolčil s ďáblem.	☐	☐
8.2	V Davidově přítomnosti Eliáš Glock použil ke kouzlení více než jeden předmět.	☐	☐
8.3	Když David poprvé promluvil na Eliáše Glocka, měl na sobě tento čaroděj hedvábný župan.	☐	☐
8.4	V síni s mramorovou podlahou se nacházely půvabné otrokyně, z nichž každá hrála na dva hudební nástroje současně.	☐	☐

1 bod

9 Které z následujících slov NEOBSAHUJE v 2. pádě množného čísla vkladné *e*?

Úlohu řešte na základě informací uvedených v TEXTU 2.

A) pravda
B) lékárna
C) chodba
D) lenoška

1 bod

10 Které z následujících tvrzení o slovech tučně vyznačených v TEXTU 1 je pravdivé?

A) Pokud slovo *stále* nahradíme slovem *ustavičně*, význam textu zůstane zachován.
B) Pokud slovo *uprostřed* nahradíme slovem *zevnitř*, význam textu zůstane zachován.
C) Pokud slovo *vždycky* nahradíme slovem *navždy*, význam textu zůstane zachován.
D) Pokud slovo *tady* nahradíme slovem *sem*, význam textu zůstane zachován.

1 bod

11 Které z následujících tvrzení NEODPOVÍDÁ TEXTU 1?

A) Když skleněná láhev dopadla na mořské dno, nacházelo se v ní osm lidí včetně Davida.
B) Než Eliáš Glock promluvil o třech sférách, bylo ve skleněné láhvi šest osob mužského pohlaví.
C) Mezi některými lidmi, které Eliáš Glock vymrštil ve skleněné láhvi do nebeského prostoru, byly příbuzenské vztahy.
D) Všichni lidé, kteří ve skleněné láhvi letěli vesmírem, byli zmenšeni proto, že nevěřili v Glockovy kouzelnické schopnosti.

1 bod

12 Které z následujících slov obsahuje pouze jeden kořen?

A) čaroděj
B) tajuplný
C) překrásný
D) hrůzostrašně

max. 2 body

13 Rozhodněte o každém z následujících úseků TEXTU 1, zda se v něm vyskytuje sloveso užité v rozkazovacím způsobu (A), nebo ne (N).

		A	**N**
13.1	Půjdou do světa, Davide!	☐	☐
13.2	Musí se mnohému naučit!	☐	☐
13.3	Ale uvěří, až je do skla zakleji!	☐	☐
13.4	Pane Glocku, nechte mě jít s nimi!	☐	☐

max. 2 body

14 Ke každé z následujících podúloh (14.1 a 14.2) napište současné spisovné slovo, které odpovídá zadání a zároveň NENÍ vlastním jménem.

(*Současné slovo* znamená slovo používané v dnešní době, nikoli zastaralé.)

14.1 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného dvouslabičné, je příbuzné se slovem PROZRADIT a skloňuje se podle vzoru SOUDCE.

14.2 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného třísla bičné, je příbuzné se slovem OSAMĚLÝ a skloňuje se podle vzoru ŽENA.

---

3 body

15 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.

A) „Je to mývalí stopa?“ zeptal se ho Yan ostýchavě. „Nevím. A nezdržuj mě!“ hrubě odpověděl soused a pokračoval ve své práci.

B) Yan skutečně našel strom, na jehož kůře se zachytilo několik šedivých chlupů. Jenže jak poznat, zda jsou, či nejsou z mývala? Hledal toho neznámého muže, ale ten už byl pryč. Pak Yanovi došlo, že doma mají přehoz z mývalích kůží.

C) Jednoho dne objevil Yan v písku u potoka podivné stopy. Důkladně si je prohlédl a pak si jednu obkreslil. Napadlo ho, že by to mohla být stopa mývalí.

D) Když oba vzorky chlupů porovnal, jeho předpoklad se potvrdil. Stopy opravdu udělal mýval.

E) Kresbu šel ukázat sousedovi. Jeho pes totiž kdysi zabil mývala, takže se Yan domníval, že soused bude na mývaly odborníkem.

F) Otázku ale slyšel neznámý muž, který stál opodál. Podíval se na stopu a řekl: „Jo, to by mohla být mývalí stopa. Vrať se k potoku a hledej strom s dírou. Na něm najdeš pár mývalích chlupů.“

(*E. T. Seton, Dva divoši, upraveno*)

První část: _____

Druhá část: _____

Třetí část: _____

Čtvrtá část: _____

Pátá část: _____

Šestá část: _____

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOZE 16

TEXT 1

1. Můj bratr chodí na základní školu.
2. Předal učitelce nádhernou kytici.
3. V lavici našel rozbitou kalkulačku.
4. Tabuli otřel špinavou houbou.
5. Ptal se jen na důležité věci.
6. Namaloval pole s vlčími máky.
7. Známky si psal do zvláštního sešitu.
8. Včera potkal bývalého spolužáka.
9. Opakoval si velkou násobilku.
10. Koupil si modernější učebnice.

TEXT 2

Sousloví je ustálené spojení dvou nebo více slov, které se používá jako jeden celek s vlastním významem, např. *koupila si spodní prádlo*. Jednotlivé části sousloví nelze nahradit synonymy, neboť význam slovního spojení by se změnil nebo by vzniklo velmi nezvyklé slovní spojení, např. *koupila si dolní prádlo*.

(*CZVV*)

max. 3 body

16 V TEXTU 1 jsou celkem tři sousloví, každé z nich je v jiné větě. Napište čísla těchto tří vět.

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakékoli číslice či jakéhokoli slova, které nevyhovují zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 17

Když mi bylo jedenáct let, rodiče mě přihlásili na letní tábor. Do té doby jsem prázdniny obvykle trávila s prarodiči na chatě a bavilo mě to. Nechtěla jsem proto nic měnit. Zážitky z tábora mě ale příjemně překvapily.

Táboroví vedoucí pro nás připravili skvělý program. Zaměřili se především na to, abychom lépe porozumněli přírodě. Dozvěděli jsme se třeba, čím se liší sysel od sviště, poznávali jsme také hlasy ptáků, například jak zpívají sýkory nebo kosy.

Po setmění jsme se většinou strašili děsivými příběhy o upýrech. Když se na nebi rozzářily hvězdy, někteří z nás šli spát a jiní drželi hlídku až do časných raních hodin. Jednou přišla řada i na mě. Přes určité obavy jsem zadaný úkol svědomitě dokončila. Musím uznat, že rodiče tehdy měli výborný nápad.

(*CZVV*)

max. 4 body

17 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Doporučení: Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou v textu zapsána s pravopisnou chybou.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 18–22

(**1**) Viktorie královská, jihoamerická vodní rostlina, právem vzbuzuje obdiv. Její obrovské listy, plovoucí na hladině, mají 2,5 metru v průměru a unesou i větší dítě (jeden list totiž snese zátěž až 45 kilogramů). Rostlina je dokonale přizpůsobena vodnímu prostředí, například každý list pokrývá ochranná vosková vrstva. ***** listy při vlnobití nezalévala voda, mají zvednuté okraje. Voda, jíž se listy plní za deště, postupně odtéká speciálním odtokovým kanálkem. Spodní strany listů jsou vybaveny ostrými ostny, patrně na obranu proti zubům některých živočichů.

(**2**) Pohled na rozkvétající viktorii je úchvatný. Sněhobílý květ se začíná poprvé otevírat krátce po západu slunce. Jakmile se rozvine, láká opylovače (nejčastěji brouky) svou vůní, která údajně připomíná ananas, a také teplem. Uvnitř květu je totiž přibližně o deset stupňů Celsia více než v jeho okolí. Z vyhřáté jídelny broučci nespěchají. Ráno se ale květ zavře a malincí vězni nemohou ven. Od dopoledne okvětní plátky mění barvu z bílé na sytě růžovou a také dochází k uvolňování pylu. Večer se květ opět otevře a osvobozený hmyz prchá na další, dosud bílé květy i s nákladem pylu na těle. Růžový květ pak za svítání definitivně uvadne.

(**3**) Viktorii královskou objevil v roce 1801 český badatel Tadeáš Haenke při výpravě do amazonských pralesů. Své současné jméno však tato vodní královna získala až v roce 1837, a to díky vědci Johnu Lindleymu.

V Evropě rostlina volně neroste, ale pěstuje se v botanických zahradách. ***** v noci bývají zahrady již zavřené, možnost sledovat kvetoucí viktorii se přece jen občas naskytne. Některé botanické zahrady totiž kvůli této podívané pořádají i noční prohlídky.

(*www.stoplusjednicka.cz, upraveno*)

max. 2 body

18 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

		A	N
18.1	Jeden list viktorie královské váží 45 kilogramů.	☐	☐
18.2	Viktorie královská je masožravá rostlina, která se živí lapeným hmyzem.	☐	☐
18.3	Od doby, kdy se květ viktorie královské začne poprvé otevírat, do doby, kdy tento květ definitivně uvadne, uběhne více než 24 hodin.	☐	☐
18.4	O tom, že je viktorie královská přizpůsobena prostředí, v němž žije, svědčí mimo jiné ochranná vosková vrstva na listech této rostliny.	☐	☐

1 bod

19 Na každé ze dvou vynechaných míst (*****) ve výchozím textu patří jedno slovo. Ve které z následujících možností jsou uvedena obě tato slova v pořadí odpovídajícím výchozímu textu?

(Po doplnění slov musí výchozí text dávat smysl.)

A) Aby – Protože
B) Aby – Přestože
C) Kdyby – Protože
D) Kdyby – Přestože

1 bod

20 Která z následujících informací je ve výchozím textu čtenářům předkládána jako domněnka?

A) informace, že květ viktorie královské voní podobně jako ananas
B) informace, že listy viktorie královské mají na své spodní straně ostny
C) informace, že uvnitř květu viktorie královské je vyšší teplota než v jeho okolí
D) informace, že dešťová voda odtéká z listů viktorie královské odtokovým kanálkem

1 bod

21 Které z následujících tvrzení je pravdivé?

A) Ve výchozím textu jsou podtržena dvě souvětí.
B) Ve výchozím textu jsou podtrženy dvě věty jednoduché.
C) V první části výchozího textu je podtrženo souvětí, ve třetí části výchozího textu je podtržena věta jednoduchá.
D) V první části výchozího textu je podtržena věta jednoduchá, ve třetí části výchozího textu je podtrženo souvětí.

max. 3 body

22 Vypište z <u>druhé části</u> výchozího textu tři měkká přídavná jména.

Slova zapište bezchybně ve stejném tvaru, ve kterém jsou užita v textu.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

---

max. 2 body

23 Rozhodněte o každé z následujících vět, zda je zapsána pravopisně správně (A), nebo ne (N).

		A	N
23.1	Na závěr do připravené směsy nasypeme nasekané bylinky.	☐	☐
23.2	Při průchodu bezpečnostními rámy se odhalí kovové předměty.	☐	☐
23.3	Babiččiny jablečné záviny s rozinkami chutnaly opravdu výtečně.	☐	☐
23.4	Ze všech nabízených výrobků se nejlépe prodávaly dřevěnné hračky.	☐	☐

---

max. 2 body

24 Na každé vynechané místo (*****) v českých ustálených slovních spojeních doplňte příslušné podstatné jméno v náležitém tvaru.

24.1 „Proč musím doma počítat další příklady, když každý den počítám ve škole?“ naříká Vašek. „Protože opakování je ***** moudrosti!“ odpoví děda.

24.2 Chtěla jsem jít v sobotu s kamarádem na pouť, jenže celý den pršelo. Počasí nám udělalo pěknou ***** přes rozpočet.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–27

V jihočeském okrese Prachatice, konkrétně na hranicích s Bavorskem (jednou ze zemí Spolkové republiky Německo), **leží** velmi zajímavé místo. *****

Původně zde byla jen malá dřevařská osada, založená na konci 18. století. Roku 1910 byla zprovozněna železnice z Čech do německého Pasova. Trať vedla i přes Nové Údolí, které tehdy mělo 271 obyvatel, z toho 259 bylo německé národnosti. Po roce 1948 byly ale koleje na české straně vytrhány, vstup do oblasti byl zakázán a osada zanikla.

Čechy s Německem se opět propojily až po roce 1989. Na místě bývalé pohraniční osady vybudovalo několik nadšenců nádražíčko, přes státní hranice byly znovu položeny koleje. Vznikla nejkratší železniční trať na světě – **vzdálenost** mezi českým nádražím a **konečnou** v Bavorsku je pouhých 105 metrů. Provoz na trati zajišťuje třímetrová napodobenina parní lokomotivy, do pohybu ji ovšem **uvádí** výhradně lidská síla. Dokonalou iluzi parního stroje dotváří kouř, vznikající spalováním sena.

Železnice v Novém Údolí není jen hojně navštěvovanou kuriozitou, ale také nám připomíná smutné časy nesvobody.

(*www.noveudoli.eu, upraveno*)

1 bod

25 Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

A) Navzdory tomu se osada Nové Údolí pyšní nejkratší železniční tratí na světě.

B) Díky tomu se už ani osada Nové Údolí nepyšní nejkratší železniční tratí na světě.

C) Jmenuje se Nové Údolí a díky nejkratší železniční trati na světě je cílem mnoha turistů.

D) Jmenuje se Nové Údolí a navzdory nejkratší železniční trati na světě už není cílem turistů.

1 bod

26 Které z následujících tvrzení o slovech tučně vyznačených ve výchozím textu je pravdivé?

A) Slovo *stojí* má opačný význam, než má v textu slovo *leží*.

B) Slovo *blízkost* má opačný význam, než má v textu slovo *vzdálenost*.

C) Slovo *nekonečnou* má opačný význam, než má v textu slovo *konečnou*.

D) Slovo *neuvádí* má opačný význam, než má v textu slovo *uvádí*.

max. 2 body

27 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

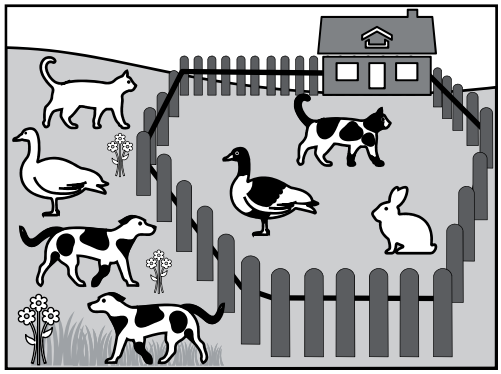
		A	N
27.1	Většina obyvatel, kteří v roce 1910 žili v osadě Nové Údolí, byla české národnosti.	☐	☐
27.2	Když se člověk sveze vlakem z Nového Údolí na zastávku v Bavorsku a zase zpět, ujede celkem 105 metrů.	☐	☐
27.3	Jihočeský okres, v němž se nachází část nejkratší železniční trati na světě, sousedí se Spolkovou republikou Německo.	☐	☐
27.4	Po trati z Nového Údolí do Bavorska jezdí parní lokomotiva, která se vzhledem podobá lokomotivě poháněné lidskou silou.	☐	☐

max. 4 body

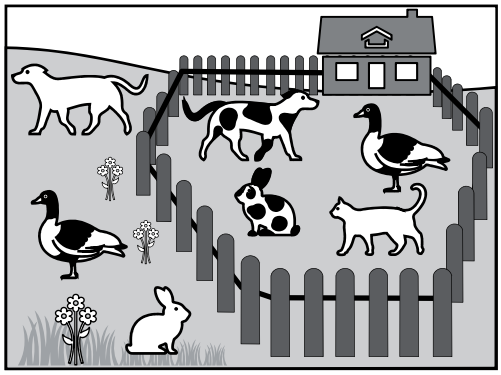
28 Přiřaďte k jednotlivým obrázkům (28.1–28.4) odpovídající popis (A–F).

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

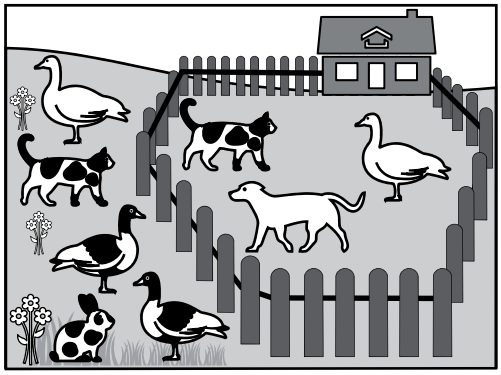
28.1

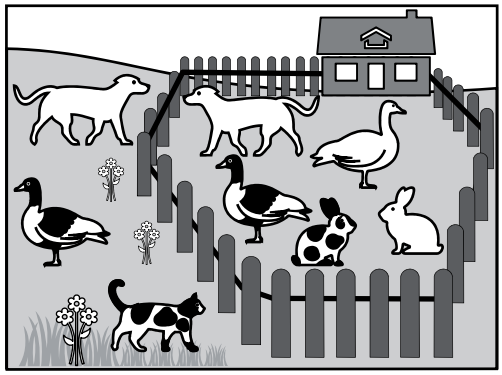
28.2

28.3

28.4

A) Počet všech býložravců je lichý. Na louce je stejný počet strakatých živočichů jako v ohradě. V ohradě jsou dva masožravci.

B) Počet všech čtyřnohých živočichů je lichý. Na louce je méně býložravců než v ohradě. V ohradě je bílých živočichů více než strakatých.

C) Počet všech bílých živočichů je lichý. V ohradě je více masožravců než na louce. Na louce je čtyřnohých živočichů méně než dvounohých.

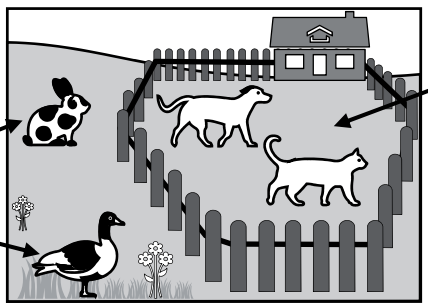
D) Počet všech masožravců je lichý. V ohradě je maximálně jeden dvounohý živočich. Na louce je stejný počet strakatých živočichů jako v ohradě.

E) Počet všech dvounohých živočichů je sudý. Na louce je méně masožravců než v ohradě. V ohradě je bílých živočichů méně než strakatých.

F) Počet všech strakatých živočichů je sudý. Na louce je více masožravců než v ohradě. V ohradě je stejný počet dvounohých živočichů jako na louce.

Vysvětlivky:

Na louce jsou dva strakatí býložravci:
- jeden čtyřnohý;
- jeden dvounohý.

V ohradě jsou dva bílí čtyřnozí masožravci.

ZKONTROLUJTE, ZDA JSTE DO ZÁZNAMOVÉHO ARCHU UVEDL/A VŠECHNY ODPOVĚDI.

JEDNOTNÉ PŘIJÍMACÍ ZKOUŠKY 2021

KLÍČ SPRÁVNÝCH ŘEŠENÍ

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 5 A

KÓD TESTU: C5PAD21C0T01

Počet úloh	Celkem	Uzavřených	Otevřených
	28	**22**	**6**

Úloha	Správné řešení	Body
1	C	**1**
2	A	**1**
3	B	**1**
4	A	**1**
5		**max. 2 body**
5.1	podmět: **porušování**; přísudek: **se nevyskytuje**	1 b.
5.2	podmět: **řada**; přísudek: **bude vadit**	1 b.
	ZSD musí být správně určena, správně rozdělena na podmětovou a přísudkovou část a pravopisně správně zapsána.	
6		**max. 3 body**
6.1	B	1 b.
6.2	D	1 b.
6.3	C	1 b.
7	D	**1**
8		**max. 2 body**
8.1	NE	4 podúlohy 2 b.
8.2	ANO	3 podúlohy 1 b.
8.3	NE	2 a méně podúloh 0 b.
8.4	NE	
9	A	**1**
10	A	**1**
11	D	**1**
12	C	**1**
13		**max. 2 body**
13.1	NE	4 podúlohy 2 b.
13.2	NE	3 podúlohy 1 b.
13.3	NE	2 a méně podúloh 0 b.
13.4	ANO	
14		**max. 2 body**
14.1	např. zrádce	1 b.
14.2	např. samota	1 b.
15		**3**
První část	C	
Druhá část	E	
Třetí část	A	
Čtvrtá část	F	
Pátá část	B	
Šestá část	D	
	Body lze získat pouze v případě, že všechny části textu jsou seřazeny správně. V ostatních případech bylo přiděleno 0 bodů.	

Předmětem autorských práv Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání

16	čísla hledaných vět: **1, 6, 9** Za chybu je považováno: a) nenalezení hledané věty, b) zápis jakékoli číslice či jakéhokoli slova, které nevyhovují zadání úlohy. Příklad hodnocení: **1**, **6**, **8** → 1 bod (1 věta nenalezena, 1 číslo neodpovídá zadání = 2 chyby)	**max. 3 body** 0 chyb 3 b. 1 chyba 2 b. 2 chyby 1 b. 3 a více chyb 0 b.
17	porozuměli, kosi, upírech, ranních Za chybu je považováno: a) nenalezení hledaného slova, b) zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy. Příklad hodnocení: **ranních**, **kosi**, **upírech**, **mně** → 2 body (1 slovo nenalezeno, 1 slovo neodpovídá zadání = 2 chyby)	**max. 4 body** 0 chyb 4 b. 1 chyba 3 b. 2 chyby 2 b. 3 chyby 1 b. 4 a více chyb 0 b.
18		**max. 2 body** 4 podúlohy 2 b. 3 podúlohy 1 b. 2 a méně podúloh 0 b.
18.1	NE	
18.2	NE	
18.3	ANO	
18.4	ANO	
19	B	**1**
20	A	**1**
21	B	**1**
22	rozkvétající, okvětní, další Za chybu je považováno: a) nenalezení hledaného slova, b) zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy. Příklad hodnocení: **okvětní**, **další**, **okolí** → 1 bod (1 slovo neodpovídá zadání, 1 slovo nenalezeno = 2 chyby)	**max. 3 body** 0 chyb 3 b. 1 chyba 2 b. 2 chyby 1 b. 3 a více chyb 0 b.
23		**max. 2 body** 4 podúlohy 2 b. 3 podúlohy 1 b. 2 a méně podúloh 0 b.
23.1	NE	
23.2	ANO	
23.3	ANO	
23.4	NE	
24		**max. 2 body** 1 b. 1 b.
24.1	opakování je **matka** moudrosti	
24.2	pěknou **čáru** přes rozpočet	
25	C	**1**
26	D	**1**
27		**max. 2 body** 4 podúlohy 2 b. 3 podúlohy 1 b. 2 a méně podúloh 0 b.
27.1	NE	
27.2	NE	
27.3	ANO	
27.4	NE	
28		**max. 4 body** 1 b. 1 b. 1 b. 1 b.
28.1	F	
28.2	E	
28.3	C	
28.4	B	
CELKEM		**50 bodů**

Vzhledem k vysoké variabilitě možných žákovských odpovědí na otevřené úlohy neobsahuje tento klíč všechny akceptovatelné odpovědi.

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 5

C5PAD21C0T01

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 28

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

1 bod

1 Která z následujících vět je zapsána pravopisně správně?

A) Z krádeže pozlacené sošky podezírali neviného muže.
B) Z krádeže pozlacenné sošky podezírali neviného muže.
C) Z krádeže pozlacené sošky podezírali nevinného muže.
D) Z krádeže pozlacenné sošky podezírali nevinného muže.

Zdůvodnění

- Přídavné jméno *pozlacený* je odvozeno od slovesa *pozlatit*, konkrétně z tvaru *pozlacen* příponou *-ý*.
- Přídavné jméno *nevinný* je příbuzné se slovem *vinný*, které je odvozeno od podstatného jména *vina* příponou *-ný*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 2–4

(**1**) Nad mořem lítá racek,
já stojím na molu,
jenže mám moře práce
a moře úkolů.

(**2**) Chci lovit mořský raky,
hledat loď pokladů,
objevit dávný vraky,
jenže jsem pozadu.

(**3**) Ve čtení, v psaní taky,
v počtech jsem na kuli,
nad mořem táhnou mraky,
když musím k tabuli.

(**4**) Jsem nejlepší ve třídě,
ale jen ve snění,
a když to na mě přijde,
všechno se promění.

(**5**) Nad školou lítá racek,
vzduch voní skořicí
a úča volá: Macek,
nespi mi v lavici.

(*P. Šrut, Píseň o moři*)

1 bod

2 Které z následujících tvrzení odpovídá výchozímu textu?

A) Ten, kdo v textu promlouvá, se někdy oddává snění.
B) Ten, kdo v textu promlouvá, zaspal začátek vyučování.
C) Ten, kdo v textu promlouvá, si zlepšil špatné studijní výsledky.
D) Ten, kdo v textu promlouvá, má často strach z přísné třídní učitelky.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti A) dokládají například pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny barevně.

1 bod

3 Které z následujících tvrzení o dvou slovech podtržených ve výchozím textu je pravdivé?

A) Obě tato slova jsou v textu užita v nespisovném tvaru.
B) Pouze slovo *mořský* je v textu užito v nespisovném tvaru.
C) Pouze slovo *nejlepší* je v textu užito v nespisovném tvaru.
D) Žádné z těchto slov není v textu užito v nespisovném tvaru.

Zdůvodnění

Slovo *mořský* rozvíjí podstatné jméno rodu mužského životného, které je v textu užito ve 4. pádě množného čísla (*raky*): spisovný tvar je v tomto případě *mořské* (*mořské raky*). Tvar *nejlepší* (tj. tvar 3. stupně přídavného jména *dobrý*) je spisovný.

1 bod

4 Které z následujících tvrzení o páté sloce výchozího textu je pravdivé?

A) První verš se rýmuje se třetím veršem, oba tyto verše jsou sedmislabičné.
B) První verš se rýmuje se třetím veršem, pouze jeden z těchto veršů je sedmislabičný.
C) První verš se rýmuje s bezprostředně následujícím veršem, oba tyto verše jsou sedmislabičné.
D) První verš se rýmuje s bezprostředně následujícím veršem, pouze jeden z těchto veršů je sedmislabičný.

Zdůvodnění

V páté sloce se první verš rýmuje se třetím veršem: *Nad školou lítá racek / a úča volá: Macek.* Oba tyto verše jsou sedmislabičné.

---

max. 2 body

5 Vypište z každé z následujících vět (5.1 a 5.2) základní skladební dvojici.

(Základní skladební dvojice musí být zapsány pravopisně správně.)

5.1 Tak časté porušování dopravních předpisů se v jiných zemích určitě nevyskytuje.

5.2 Panu řediteli asi bude dost vadit ta dlouhá řada aut zaparkovaných u plotu hřiště.

Řešení

5.1

podmět: porušování
přísudek: se nevyskytuje

5.2

podmět: řada
přísudek: bude vadit

max. 3 body

6 Přiřaďte k jednotlivým větám (6.1–6.3) odpovídající tvrzení (A–E).

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

6.1 Ten váš velký huňatý pes nám trochu nahání strach. _____

6.2 Kdysi v našem království vládl jeden velice mocný panovník. _____

6.3 Všechny obchody i restaurace musí být bohužel dva měsíce zavřené. _____

A) Žádné slovo v této větě není neohebné.

B) Pouze jedno slovo v této větě je neohebné.

C) V této větě se vyskytují celkem dvě neohebná slova.

D) V této větě se vyskytují celkem tři neohebná slova.

E) V této větě se vyskytují celkem čtyři neohebná slova.

Řešení

6.1 – B)

6.2 – D)

6.3 – C)

Neohebná slova jsou v jednotlivých větách zapsána červeně. Žádná z posuzovaných vět neodpovídá ani tvrzení A), ani tvrzení E).

---

1 bod

7 Která z následujících vět obsahuje pravopisnou chybu?

A) Za odměnu jsem dostala svou oblíbenou zmrzlinu.

B) Snad už se brzy zbaví těch svých protivných zlozvyků.

C) Ceny některých potravin se v uplynulém roce mírně zvýšily.

D) Odhodlaní vojáci během několika hodin své území dobili zpět.

Zdůvodnění

Sloveso *dobýt* je příbuzné s vyjmenovaným slovem *být*, ve větě má význam *zmocnit se něčeho bojem*. Sloveso *dobít* má následující významy: *přestat bít* (např. srdce dobilo); *někoho ubít k smrti* (např. dobil zvíře); *doplnit elektrickým nábojem* (např. dobil si mobil).

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 8–13

TEXT 1

Té noci jsem byl doma sám. **Stále** jsem musel myslet na Eliáše Glocka, tajuplného starého vetešníka, o němž mnozí lidé z Vltavína soudili, že je čaroděj a svou duši upsal ďáblu. Musím se ke Glockovi vypravit a zjistit, jestli je to pravda.

Dveře zchátralého vetešnického krámku byly otevřené. Opatrně jsem vkročil do šeré chodby a šel za světlem, vycházejícím ze sklepení. Záhy jsem se ocitl v síni s mramorovou podlahou a klenbou vykládanou drahokamy. **Uprostřed** té nádhery ležel na divanu Eliáš Glock, oblečen do hedvábného županu. Poslouchal překrásné tóny, jež vydávaly flétny a loutny sedmi líbezných otrokyň. Náhle jeho zrak spočinul na mně. Zatroubil na velký zahnutý roh a vzápětí jsem stál v jakémsi nuzném pokoji. V lenošce seděl Eliáš Glock, na sobě jako obyčejně svůj otrhaný kabát.

S úžasem jsem zvolal: „Vy jste skutečně čaroděj! **Vždycky** jsem to říkal. Můj strýc tomu ale nevěří, stejného názoru je také pan doktor Tulipus, pan radní Rubín, varhaník Brum a písař Brk, dokonce i má půvabná sestřenka Serafína. A ještě pan Gram z lékárny."

Eliáš Glock se hrůzostrašně zasmál: „Ale uvěří, až je do skla zakleji!" Opět zatroubil na kouzelný roh a vmžiku držel skleněnou láhev, v níž byli nějací pidimužíci. Vzápětí jsem poznal, že to jsou všichni ti, jež jsem zmínil. Glock mi to potvrdil: „**Tady** je máš, všechny ty pošetilce! Půjdou do světa, Davide! V láhvi procestují tři sféry: sféru vzduchu, země a vody. Musí se mnohému naučit!"

„Pane Glocku, nechte mě jít s nimi!" vyhrkl jsem.

Glock se mě dotkl ebenovou hůlkou a já jsem cítil, jak se scvrkávám. Spustil mě k ostatním a poté láhev vymrštil vzhůru do nebeského prostoru. Opsala oblouk mezi souhvězdími a pak s námi rychle padala dolů. Za chvíli už ležela na dně moře.

Vysvětlivky: vetešník – obchodník se starým opotřebovaným zbožím; divan – pohovka

(*K. Dewetter, Neuvěřitelná dobrodružství Davida Damiána, upraveno*)

TEXT 2

Když se tvoří 2. pád množného čísla podstatných jmen skloňovaných podle vzoru *žena*, odstraňuje se koncová samohláska (např. *knihy – knih*). Pokud se na konec slova dostane obtížně vyslovitelná skupina souhlásek, vkládá se mezi tyto souhlásky tzv. **vkladné *e*** (např. *bitvy – bit**e**v*).

(*CZVV*)

max. 2 body

8 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

		A	N
8.1	Eliáš Glock byl vltavínským soudem odsouzen za to, že se spolčil s ďáblem.	☐	☒
8.2	V Davidově přítomnosti Eliáš Glock použil ke kouzlení více než jeden předmět.	☒	☐
8.3	Když David poprvé promluvil na Eliáše Glocka, měl na sobě tento čaroděj hedvábný župan.	☐	☒
8.4	V síni s mramorovou podlahou se nacházely půvabné otrokyně, z nichž každá hrála na dva hudební nástroje současně.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou v TEXTU 1 vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

9 Které z následujících slov NEOBSAHUJE v 2. pádě množného čísla vkladné *e*?

Úlohu řešte na základě informací uvedených v TEXTU 2.

A) pravda
B) lékárna
C) chodba
D) lenoška

Zdůvodnění

- Slovo *pravda* má v 2. pádě čísla množného tvar *pravd*, neobsahuje tedy vkladné *e*.
- Slova *lékárna, chodba* a *lenoška* obsahují v 2. pádě čísla množného vkladné *e*: *lékár**e**n, chod**e**b, lenoš**e**k*.

1 bod

10 Které z následujících tvrzení o slovech tučně vyznačených v TEXTU 1 je pravdivé?

A) Pokud slovo *stále* nahradíme slovem *ustavičně*, význam textu zůstane zachován.
B) Pokud slovo *uprostřed* nahradíme slovem *zevnitř*, význam textu zůstane zachován.
C) Pokud slovo *vždycky* nahradíme slovem *navždy*, význam textu zůstane zachován.
D) Pokud slovo *tady* nahradíme slovem *sem*, význam textu zůstane zachován.

Zdůvodnění

- Slovo *uprostřed* v textu vyjadřuje *umístění ve středu nějakého prostoru* (konkrétně ve středu té nádherné síně); slovo *zevnitř* má význam *z vnitřku nějakého prostoru* nebo *na vnitřní straně*. Pokud bychom slovo *uprostřed* nahradili slovem *zevnitř*, text by byl nelogický a jeho význam by se změnil (*zevnitř té nádhery ležel na divanu Eliáš Glock*).
- Slovo *vždycky* je v textu užito ve významu *v každém čase, za každých okolností*; slovo *navždy* má význam *provždy, naveky*. Pokud bychom slovo *vždycky* nahradili slovem *navždy*, text by byl nelogický a jeho význam by se změnil (*navždy jsem to říkal*).
- Slovo *tady* je v textu užito ve významu *zde, tu*; slovo *sem* má význam *na toto místo*. Pokud bychom slovo *tady* nahradili slovem *sem*, text by byl nelogický a jeho význam by se změnil (*sem je máš, všechny ty pošetilce*).

1 bod

11 Které z následujících tvrzení NEODPOVÍDÁ TEXTU 1?

A) Když skleněná láhev dopadla na mořské dno, nacházelo se v ní osm lidí včetně Davida.
B) Než Eliáš Glock promluvil o třech sférách, bylo ve skleněné láhvi šest osob mužského pohlaví.
C) Mezi některými lidmi, které Eliáš Glock vymrštil ve skleněné láhvi do nebeského prostoru, byly příbuzenské vztahy.
D) Všichni lidé, kteří ve skleněné láhvi letěli vesmírem, byli zmenšeni proto, že nevěřili v Glockovy kouzelnické schopnosti.

Zdůvodnění

David se před Glockem zmínil o sedmi lidech, kteří nevěří v Glockovy kouzelnické schopnosti: tyto lidi Glock vzápětí začaruje do skleněné láhve (*Opět zatroubil na kouzelný roh a vmžiku držel skleněnou láhev, v níž byli nějací pidimužíci. Vzápětí jsem poznal, že to jsou všichni ti, jež jsem zmínil. Glock mi to potvrdil: „Tady je máš, všechny ty pošetilce!“*). Ve skleněné láhvi nakonec letělo vesmírem celkem osm lidí, kteří poté v láhvi dopadli na mořské dno:

David, jeho strýc, doktor Tulipus, radní Rubín, varhaník Brum, písař Brk, pan Gram z lékárny a Davidova sestřenice Serafína. David se do láhve dostal až poté, co Eliáš Glock promluvil o třech sférách. Ze všech lidí uvězněných v láhvi byl pouze David zmenšen proto, že si to sám přál (*„Pane Glocku, nechte mě jít s nimi!" vyhrkl jsem.*), nikoli proto, že by nevěřil v Glockovy kouzelnické schopnosti. David naopak byl jediný, kdo věří, že Glock umí kouzlit (*S úžasem jsem zvolal: „Vy jste skutečně čaroděj! Vždycky jsem to říkal."*). Pouze možnost D) tedy textu neodpovídá.

1 bod

12 Které z následujících slov obsahuje pouze jeden kořen?

A) čaroděj
B) tajuplný
C) překrásný
D) hrůzostrašně

Zdůvodnění

- Slovo *čaroděj* má dva kořeny: *čar* a *děj*.
- Slovo *tajuplný* má dva kořeny: *taj* a *pln*.
- Slovo *překrásný* má pouze jeden kořen, a to *krás*.
- Slovo *hrůzostrašně* má dva kořeny: *hrůz* a *straš*.

max. 2 body

13 Rozhodněte o každém z následujících úseků TEXTU 1, zda se v něm vyskytuje sloveso užité v rozkazovacím způsobu (A), nebo ne (N).

		A	N
13.1	Půjdou do světa, Davide!	☐	☒
13.2	Musí se mnohému naučit!	☐	☒
13.3	Ale uvěří, až je do skla zakleji!	☐	☒
13.4	Pane Glocku, nechte mě jít s nimi!	☒	☐

Zdůvodnění

13.1 – V úseku se vyskytuje pouze sloveso užité v oznamovacím způsobu (*půjdou*).

13.2 – V úseku se vyskytují dvě slovesa: jedno je užito v oznamovacím způsobu (*musí*) a druhé je v infinitivu (*naučit se*).

13.3 – V úseku se vyskytují dvě slovesa: obě jsou užita v oznamovacím způsobu (*uvěří* a *zakleji*).

13.4 – V úseku se vyskytují dvě slovesa: jedno je užito v rozkazovacím způsobu (*nechte*) a druhé je v infinitivu (*jít*).

---

max. 2 body

14 Ke každé z následujících podúloh (14.1 a 14.2) napište současné spisovné slovo, které odpovídá zadání a zároveň NENÍ vlastním jménem.

(*Současné slovo* znamená slovo používané v dnešní době, nikoli zastaralé.)

14.1 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného dvouslabičné, je příbuzné se slovem PROZRADIT a skloňuje se podle vzoru SOUDCE.

14.2 Napište podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného tříslabičné, je příbuzné se slovem OSAMĚLÝ a skloňuje se podle vzoru ŽENA.

Řešení

14.1 – např. zrádce

14.2 – např. samota

---

3 body

15 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly.

A) „Je to mývalí stopa?“ zeptal se ho Yan ostýchavě. „Nevím. A nezdržuj mě!“ hrubě odpověděl soused a pokračoval ve své práci.

B) Yan skutečně našel strom, na jehož kůře se zachytilo několik šedivých chlupů. Jenže jak poznat, zda jsou, či nejsou z mývala? Hledal toho neznámého muže, ale ten už byl pryč. Pak Yanovi došlo, že doma mají přehoz z mývalích kůží.

C) Jednoho dne objevil Yan v písku u potoka podivné stopy. Důkladně si je prohlédl a pak si jednu obkreslil. Napadlo ho, že by to mohla být stopa mývalí.

D) Když oba vzorky chlupů porovnal, jeho předpoklad se potvrdil. Stopy opravdu udělal mýval.

E) Kresbu šel ukázat sousedovi. Jeho pes totiž kdysi zabil mývala, takže se Yan domníval, že soused bude na mývaly odborníkem.

F) Otázku ale slyšel neznámý muž, který stál opodál. Podíval se na stopu a řekl: „Jo, to by mohla být mývalí stopa. Vrať se k potoku a hledej strom s dírou. Na něm najdeš pár mývalích chlupů.“

(*E. T. Seton, Dva divoši, upraveno*)

První část: _____

Druhá část: _____

Třetí část: _____

Čtvrtá část: _____

Pátá část: _____

Šestá část: _____

Řešení

První část: C)

Druhá část: E)

Třetí část: A)

Čtvrtá část: F)

Pátá část: B)

Šestá část: D)

C) Jednoho dne objevil Yan v písku u potoka podivné stopy. Důkladně si je prohlédl a pak si jednu obkreslil. Napadlo ho, že by to mohla být stopa mývalí. **E)** Kresbu šel ukázat sousedovi. Jeho pes totiž kdysi zabil mývala, takže se Yan domníval, že soused bude na mývaly odborníkem. **A)** „Je to mývalí stopa?“ zeptal se ho Yan ostýchavě. „Nevím. A nezdržuj mě!“ hrubě odpověděl soused a pokračoval ve své práci. **F)** Otázku ale slyšel neznámý muž, který stál opodál. Podíval se na stopu a řekl: „Jo, to by mohla být mývalí

stopa. Vrať se k potoku a hledej strom s dírou. Na něm najdeš pár mývalích chlupů.“ **B)** Yan skutečně našel strom, na jehož kůře se zachytilo několik šedivých chlupů. Jenže jak poznat, zda jsou, či nejsou z mývala? Hledal toho neznámého muže, ale ten už byl pryč. Pak Yanovi došlo, že doma mají přehoz z mývalích kůží. **D)** Když oba vzorky chlupů porovnal, jeho předpoklad se potvrdil. Stopy opravdu udělal mýval.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOZE 16

TEXT 1

1. Můj bratr chodí na základní školu.
2. Předal učitelce nádhernou kytici.
3. V lavici našel rozbitou kalkulačku.
4. Tabuli otřel špinavou houbou.
5. Ptal se jen na důležité věci.
6. Namaloval pole s vlčími máky.
7. Známky si psal do zvláštního sešitu.
8. Včera potkal bývalého spolužáka.
9. Opakoval si velkou násobilku.
10. Koupil si modernější učebnice.

TEXT 2

Sousloví je ustálené spojení dvou nebo více slov, které se používá jako jeden celek s vlastním významem, např. *koupila si spodní prádlo*. Jednotlivé části sousloví nelze nahradit synonymy, neboť význam slovního spojení by se změnil nebo by vzniklo velmi nezvyklé slovní spojení, např. *koupila si dolní prádlo*.

(*CZVV*)

max. 3 body

16 V TEXTU 1 jsou celkem tři sousloví, každé z nich je v jiné větě. Napište čísla těchto tří vět.

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakékoli číslice či jakéhokoli slova, které nevyhovují zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Řešení a zdůvodnění

1, 6, 9

V každé z uvedených vět se vyskytuje sousloví, konkrétně *základní škola*, *vlčí mák*, *velká násobilka*. Pokud bychom jednu část v těchto souslovích nahradili synonymem, např. *hlavní škola*, *bezohledný mák*, *rozlehlá násobilka*, význam slovního spojení by se změnil nebo by vzniklo velmi nezvyklé slovní spojení.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 17

Když mi bylo jedenáct let, rodiče mě přihlásili na letní tábor. Do té doby jsem prázdniny obvykle trávila s prarodiči na chatě a bavilo mě to. Nechtěla jsem proto nic měnit. Zážitky z tábora mě ale příjemně překvapily.

Táboroví vedoucí pro nás připravili skvělý program. Zaměřili se především na to, abychom lépe porozumněli přírodě. Dozvěděli jsme se třeba, čím se liší sysel od sviště, poznávali jsme také hlasy ptáků, například jak zpívají sýkory nebo kosy.

Po setmění jsme se většinou strašili děsivými příběhy o upýrech. Když se na nebi rozzářily hvězdy, někteří z nás šli spát a jiní drželi hlídku až do časných raních hodin. Jednou přišla řada i na mě. Přes určité obavy jsem zadaný úkol svědomitě dokončila. Musím uznat, že rodiče tehdy měli výborný nápad.

(*CZVV*)

max. 4 body

17 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Doporučení: Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou v textu zapsána s pravopisnou chybou.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Zdůvodnění

- Sloveso *porozumět* (on *porozumí*) je příbuzné se slovem *rozumět*, které je odvozeno od podstatného jména *rozum*.
- Podstatné jméno *kos* se skloňuje podle vzoru *pán* (zpívají páni – *zpívají kosi*).
- Podstatné jméno *upír* není vyjmenované slovo ani slovo příbuzné s některým z vyjmenovaných slov.
- Přídavné jméno *ranní* je odvozeno od podstatného jména *ráno* příponou *-ní*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 18–22

(**1**) Viktorie královská, jihoamerická vodní rostlina, právem vzbuzuje obdiv. Její obrovské listy, plovoucí na hladině, mají 2,5 metru v průměru a unesou i větší dítě (jeden list totiž snese zátěž až 45 kilogramů). Rostlina je dokonale přizpůsobena vodnímu prostředí, například každý list pokrývá ochranná vosková vrstva. ***** listy při vlnobití nezalévala voda, mají zvednuté okraje. Voda, jíž se listy plní za deště, postupně odtéká speciálním odtokovým kanálkem. Spodní strany listů jsou vybaveny ostrými ostny, patrně na obranu proti zubům některých živočichů.

(**2**) Pohled na rozkvétající viktorii je úchvatný. Sněhobílý květ se začíná poprvé otevírat krátce po západu slunce. Jakmile se rozvine, láká opylovače (nejčastěji brouky) svou vůní, která údajně připomíná ananas, a také teplem. Uvnitř květu je totiž přibližně o deset stupňů Celsia více než v jeho okolí. Z vyhřáté jídelny broučci nespěchají. Ráno se ale květ zavře a malincí vězni nemohou ven. Od dopoledne okvětní plátky mění barvu z bílé na sytě růžovou a také dochází k uvolňování pylu. Večer se květ opět otevře a osvobozený hmyz prchá na další, dosud bílé květy i s nákladem pylu na těle. Růžový květ pak za svítání definitivně uvadne.

(**3**) Viktorii královskou objevil v roce 1801 český badatel Tadeáš Haenke při výpravě do amazonských pralesů. Své současné jméno však tato vodní královna získala až v roce 1837, a to díky vědci Johnu Lindleymu.

V Evropě rostlina volně neroste, ale pěstuje se v botanických zahradách. ***** v noci bývají zahrady již zavřené, možnost sledovat kvetoucí viktorii se přece jen občas naskytne. Některé botanické zahrady totiž kvůli této podívané pořádají i noční prohlídky.

(*www.stoplusjednicka.cz, upraveno*)

max. 2 body

18 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

		A	N
18.1	Jeden list viktorie královské váží 45 kilogramů.	☐	☒
18.2	Viktorie královská je masožravá rostlina, která se živí lapeným hmyzem.	☐	☒
18.3	Od doby, kdy se květ viktorie královské začne poprvé otevírat, do doby, kdy tento květ definitivně uvadne, uběhne více než 24 hodin.	☒	☐
18.4	O tom, že je viktorie královská přizpůsobena prostředí, v němž žije, svědčí mimo jiné ochranná vosková vrstva na listech této rostliny.	☒	☐

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

19 Na každé ze dvou vynechaných míst (*****) ve výchozím textu patří jedno slovo. Ve které z následujících možností jsou uvedena obě tato slova v pořadí odpovídajícím výchozímu textu?

(Po doplnění slov musí výchozí text dávat smysl.)

A) Aby – Protože
B) Aby – Přestože
C) Kdyby – Protože
D) Kdyby – Přestože

Zdůvodnění

Na první vynechané místo patří slovo *aby*, které vyjadřuje, jaký účel mají zvednuté okraje listů. Užití slova *kdyby* by v dané větě bylo nelogické a gramaticky nesprávné.

Na druhé vynechané místo patří slovo *přestože*, které vyjadřuje určitý rozpor: botanické zahrady, v nichž se pěstuje viktorie královská, bývají v noci zavřené × občas se naskytne možnost vidět tuto rostlinu kvetoucí výhradně v noci. Užití slova *protože* by v dané větě bylo nelogické: zavření botanických zahrad není příčinou toho, že existuje možnost vidět kvetoucí viktorii královskou.

1 bod

20 Která z následujících informací je ve výchozím textu čtenářům předkládána jako domněnka?

A) informace, že květ viktorie královské voní podobně jako ananas
B) informace, že listy viktorie královské mají na své spodní straně ostny
C) informace, že uvnitř květu viktorie královské je vyšší teplota než v jeho okolí
D) informace, že dešťová voda odtéká z listů viktorie královské odtokovým kanálkem

Zdůvodnění

V textu je uvedeno, že jakmile se sněhobílý květ viktorie královské rozvine, *láká opylovače (nejčastěji brouky) svou vůní, která **údajně** připomíná ananas, a také teplem*. Slovo *údajně* vyjadřuje určité zpochybnění, naznačuje, že daná skutečnost není prokázaná, ověřená. Informace, že květ viktorie královské voní podobně jako ananas, je tedy pouze domněnkou, nikoli prokázaným faktem.

1 bod

21 Které z následujících tvrzení je pravdivé?

A) Ve výchozím textu jsou podtržena dvě souvětí.
B) Ve výchozím textu jsou podtrženy dvě věty jednoduché.
C) V první části výchozího textu je podtrženo souvětí, ve třetí části výchozího textu je podtržena věta jednoduchá.
D) V první části výchozího textu je podtržena věta jednoduchá, ve třetí části výchozího textu je podtrženo souvětí.

Zdůvodnění

Větný celek podtržený v první části textu obsahuje pouze jedno sloveso v určitém tvaru (*vzbuzuje*) → věta jednoduchá.

Větný celek podtržený ve třetí části textu obsahuje pouze jedno sloveso v určitém tvaru (*získala*) → věta jednoduchá.

max. 3 body

22 Vypište z druhé části výchozího textu tři měkká přídavná jména.

Slova zapište bezchybně ve stejném tvaru, ve kterém jsou užita v textu.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Řešení

rozkvétající, okvětní, další

---

max. 2 body

23 Rozhodněte o každé z následujících vět, zda je zapsána pravopisně správně (A), nebo ne (N).

		A	N
23.1	Na závěr do připravené směsy nasypeme nasekané bylinky.	☐	☒
23.2	Při průchodu bezpečnostními rámy se odhalí kovové předměty.	☒	☐
23.3	Babiččiny jablečné záviny s rozinkami chutnaly opravdu výtečně.	☒	☐
23.4	Ze všech nabízených výrobků se nejlépe prodávaly dřevěnné hračky.	☐	☒

Zdůvodnění

- Podstatné jméno *směs* se skloňuje podle vzoru *kost* (do kosti – *do směsi*).
- Přídavné jméno *dřevěný* je odvozené od podstatného jména *dřevo* příponou *-ěný*.

---

max. 2 body

24 Na každé vynechané místo (*****) v českých ustálených slovních spojeních doplňte příslušné podstatné jméno v náležitém tvaru.

24.1 „Proč musím doma počítat další příklady, když každý den počítám ve škole?“ naříká Vašek. „Protože opakování je ***** moudrosti!“ odpoví děda.

24.2 Chtěla jsem jít v sobotu s kamarádem na pouť, jenže celý den pršelo. Počasí nám udělalo pěknou ***** přes rozpočet.

Řešení

24.1 – opakování je matka moudrosti

24.2 – pěknou čáru přes rozpočet

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–27

V jihočeském okrese Prachatice, konkrétně na hranicích s Bavorskem (jednou ze zemí Spolkové republiky Německo), **leží** velmi zajímavé místo. *****

Původně zde byla jen malá dřevařská osada, založená na konci 18. století. Roku 1910 byla zprovozněna železnice z Čech do německého Pasova. Trať vedla i přes Nové Údolí, které tehdy mělo 271 obyvatel, z toho 259 bylo německé národnosti. Po roce 1948 byly ale koleje na české straně vytrhány, vstup do oblasti byl zakázán a osada zanikla.

Čechy s Německem se opět propojily až po roce 1989. Na místě bývalé pohraniční osady vybudovalo několik nadšenců nádražíčko, přes státní hranice byly znovu položeny koleje. Vznikla nejkratší železniční trať na světě – **vzdálenost** mezi českým nádražím a **konečnou** v Bavorsku je pouhých 105 metrů. Provoz na trati zajišťuje třímetrová napodobenina parní lokomotivy, do pohybu ji ovšem **uvádí** výhradně lidská síla. Dokonalou iluzi parního stroje dotváří kouř, vznikající spalováním sena.

Železnice v Novém Údolí není jen hojně navštěvovanou kuriozitou, ale také nám připomíná smutné časy nesvobody.

(*www.noveudoli.eu, upraveno*)

1 bod

25 Která z následujících možností patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

A) Navzdory tomu se osada Nové Údolí pyšní nejkratší železniční tratí na světě.
B) Díky tomu se už ani osada Nové Údolí nepyšní nejkratší železniční tratí na světě.
C) Jmenuje se Nové Údolí a díky nejkratší železniční trati na světě je cílem mnoha turistů.
D) Jmenuje se Nové Údolí a navzdory nejkratší železniční trati na světě už není cílem turistů.

Zdůvodnění

Ve větě, která bezprostředně předchází vynechanému místu, se píše o tom, kde se nachází jedno zajímavé místo. Logickým pokračováním je uvedení názvu tohoto místa (*Nové Údolí*). V posledním odstavci se píše o tom, že železnice v Novém Údolí je hojně navštěvovaná. Na vynechané místo proto patří možnost C).

1 bod

26 Které z následujících tvrzení o slovech tučně vyznačených ve výchozím textu je pravdivé?

A) Slovo *stojí* má opačný význam, než má v textu slovo *leží*.
B) Slovo *blízkost* má opačný význam, než má v textu slovo *vzdálenost*.
C) Slovo *nekonečnou* má opačný význam, než má v textu slovo *konečnou*.
D) Slovo *neuvádí* má opačný význam, než má v textu slovo *uvádí*.

Zdůvodnění

- Slovo *leží*, které je v textu užito ve významu *nacházet se*, a slovo *stojí* nemají v tomto případě opačný význam (*v jihočeském okrese leží zajímavé místo* × *stojí zajímavé místo*).
- Slovo *vzdálenost*, které je v textu užito ve významu *délka (vzdušné) čáry mezi dvěma*

místy, a slovo *blízkost* nemají nikdy, tedy ani v tomto případě, opačný význam (*vzdálenost mezi českým nádražím a konečnou v Bavorsku* × *blízkost mezi českým nádražím a konečnou v Bavorsku*).

- Slovo *konečnou*, které je v textu užito ve významu *poslední stanice*, a slovo *nekonečnou* nemají v tomto případě opačný význam (*konečná v Bavorsku* × *nekonečná v Bavorsku*).

max. 2 body

27 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

		A	N
27.1	Většina obyvatel, kteří v roce 1910 žili v osadě Nové Údolí, byla české národnosti.	☐	☒
27.2	Když se člověk sveze vlakem z Nového Údolí na zastávku v Bavorsku a zase zpět, ujede celkem 105 metrů.	☐	☒
27.3	Jihočeský okres, v němž se nachází část nejkratší železniční trati na světě, sousedí se Spolkovou republikou Německo.	☒	☐
27.4	Po trati z Nového Údolí do Bavorska jezdí parní lokomotiva, která se vzhledem podobá lokomotivě poháněné lidskou silou.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

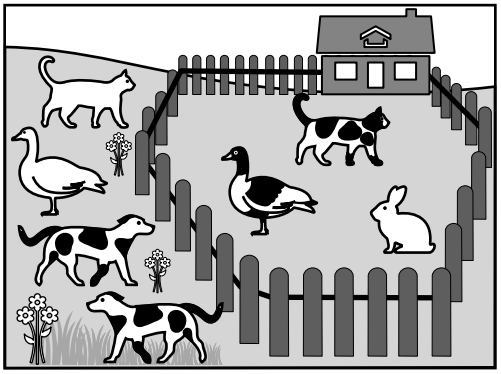
---

max. 4 body

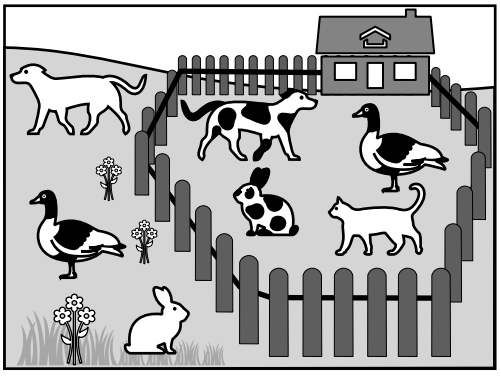
28 Přiřaďte k jednotlivým obrázkům (28.1–28.4) odpovídající popis (A–F).

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

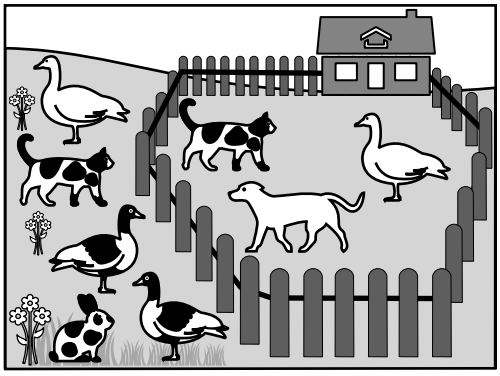
28.1

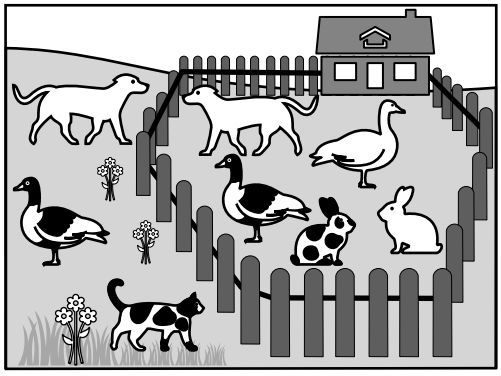
28.2

28.3

28.4

A) Počet všech býložravců je lichý. Na louce je stejný počet strakatých živočichů jako v ohradě. V ohradě jsou dva masožravci.

B) Počet všech čtyřnohých živočichů je lichý. Na louce je méně býložravců než v ohradě. V ohradě je bílých živočichů více než strakatých.

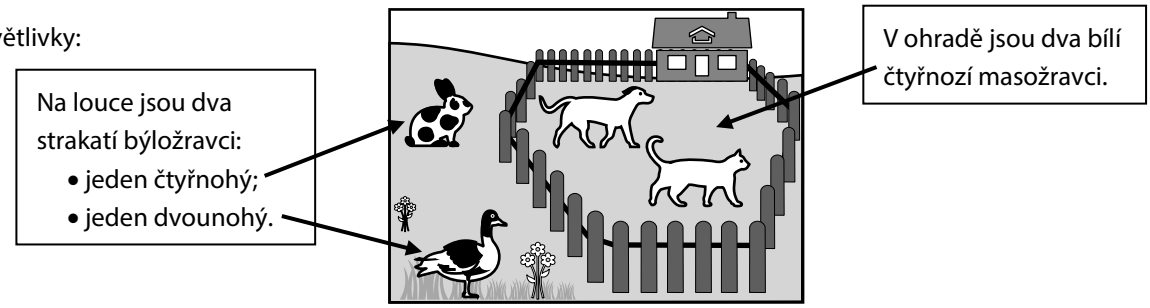
C) Počet všech bílých živočichů je lichý. V ohradě je více masožravců než na louce. Na louce je čtyřnohých živočichů méně než dvounohých.

D) Počet všech masožravců je lichý. V ohradě je maximálně jeden dvounohý živočich. Na louce je stejný počet strakatých živočichů jako v ohradě.

E) Počet všech dvounohých živočichů je sudý. Na louce je méně masožravců než v ohradě. V ohradě je bílých živočichů méně než strakatých.

F) Počet všech strakatých živočichů je sudý. Na louce je více masožravců než v ohradě. V ohradě je stejný počet dvounohých živočichů jako na louce.

Vysvětlivky:

Řešení

28.1 – F)

28.2 – E)

28.3 – C)

28.4 – B)

Žádný z uvedených obrázků neodpovídá ani popisu A), ani popisu D).

ZKONTROLUJTE, ZDA JSTE DO ZÁZNAMOVÉHO ARCHU UVEDL/A VŠECHNY ODPOVĚDI.

Konal(a) zkoušku ☐ Vyloučen(a) ☐ Nepřítomen(na) či nedokončil(a) ☐

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 5A

Jméno a příjmení

DIDAKTICKÝ TEST – STRANA 1–2

	A	B	C	D
1	☐	☐	☐	☐
2	☐	☐	☐	☐
3	☐	☐	☐	☐
4	☐	☐	☐	☐

5

5.1

podmět:
přísudek:

5.2

podmět:
přísudek:

6	A	B	C	D	E
6.1	☐	☐	☐	☐	☐
6.2	☐	☐	☐	☐	☐
6.3	☐	☐	☐	☐	☐

	A	B	C	D
7	☐	☐	☐	☐

8	A	N
8.1	☐	☐
8.2	☐	☐
8.3	☐	☐
8.4	☐	☐

	A	B	C	D
9	☐	☐	☐	☐
10	☐	☐	☐	☐
11	☐	☐	☐	☐
12	☐	☐	☐	☐

13	A	N
13.1	☐	☐
13.2	☐	☐
13.3	☐	☐
13.4	☐	☐

14

14.1

14.2

15	A	B	C	D	E	F
První část						
Druhá část						
Třetí část						
Čtvrtá část						
Pátá část						
Šestá část						

16

17

18	A	N
18.1		
18.2		
18.3		
18.4		

	A	B	C	D
19				
20				
21				

22

23	A	N
23.1		
23.2		
23.3		
23.4		

24

24.1 opakování je _____ moudrosti

24.2 pěknou _____ přes rozpočet

	A	B	C	D
25				
26				

27	A	N
27.1		
27.2		
27.3		
27.4		

28	A	B	C	D	E	F
28.1						
28.2						
28.3						
28.4						